

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 321. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm13515.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Kan Danmark frelses under det nærværende Ministerium?

Man seer, jeg spørger ikke, om det nærværende Ministerium *kan frelse* Danmark? thi dels er hverken Danmark eller jeg *uden Gud* i Verden, og dels lærer al Erfaring, at intet levende Menneske, end sige da et heelt Folk, kan frelses *uden selv* at hjælpe til, saa selv det allerypperste Ministerium *kan ikke* frelse Danmark, uden Gud vil og det Danske Folk selv hjælper til af alle Kræfter; men jeg spørger kun, om Danmark *kan frelses under* det nærværende Ministerium; thi saa daarlig kan en Bestyrelse være, at et Folk og Rige umuelig kan frelses *under* den, om end baade Folket og Himlen gjør Underværker.

Jeg veed jo nok, at det herskende Parti sædvanlig vil have *Danmarks Frelse* anseet enten for en *Umuelighed* eller for en *Bisag*, saa vi i denne Henseende skulde nøies med enten at troe paa rene Umueligheder, eller hvad man kalder at "*forgaae med 322Ære*," men det er jo Daarlighed, thi *reen umuelige* Ting troer man kun paa i Daarekisten, og ligesaalidt som et Folk kan faae *Bod* for *Banesaar*, ligesaalidt kan det *forgaae med Ære*, da det tvertimod især er den uslukkelige *Skam*, der følger med Undergangen, som maa drive et Folk til selv fortvivlende at væрге sig derimod, og heller skifte Ministerium hundrede Gange end *opgive sig selv*. Her nytter slet ikke den sædvanlige Snak om, hvorvidt man efter et daarligt Ministerium rimeligviis faaer et bedre eller et endnu daarligere, thi *kan* Folket og Riget *ikke* frelses under det nærværende Ministerium, da kan man igrunden *aldrig* faae et *daarligere*, men meget mulig faae et bedre, faae et *taalelig* godt, *hvorunder* Frelsen dog er *mulig*. Derfor fandt vi, at det *forrige* Ministerium var utaaleligt, skiøndt vi havde meget ringe Udsigter til et bedre, thi vi følte, at under et Ministerium, der aabenbar viste, at det havde *opgivet* Folket og Riget, *Danmark* og *Danskheden*, som noget, der enten ikke var værdt eller stod dog ikke til at frelse, *under* et *saadant* Ministerium kunde Danmark *umuelig* frelses, og har derfor det nærværende Ministerium ogsaa *opgivet* Danmark og *Danskheden*, da maa vor Følelse være den samme.

Om det imidlertid virkelig er saa, om vort *nærværende* Ministerium i denne Henseende er ligesom det forrige, det er det store *Spørgsmaal*, som vi 323ingenlunde maae behandle letsindig, eller forhaste os med at besvare, da vi derved ikke blot gjorde Ministeriet stor Uret, men kunde let gjøre os selv, gjøre Danmark ubodelig Skade; thi vel bryder Nød alle Love, men uden Nød maa man aldrig bryde Love, og at skifte Styrelse to, tre Gange om Aaret, det er et Brud paa den *Grundlov*, som til *god* Styrelse kræver *Fasthed* og *Rolighed*.

Vort nærværende Ministerium er nu, som bekiendt, et *Blandings*-Ministerium, og vel maae vi om de gamle Medlemmer sige, at siden de ikke *traadte* ud af det Ministerium, der *opgav* Danmark og *Danskheden*, saa maae de vel ogsaa ansees for at have *opgivet* dem, men dog troer vi, de opgav dem kun *nødig*, og vilde derfor ikke gjøre deres Frelse umulig i Forbindelse med nye Medlemmer, som med godt Haab arbeidede derpaa. Og om Ministeriets *nye* Medlemmer behøver jeg ikke at sige Nogen, hvad hele *Danmark* veed, at hvor forskiellige vore Tanker end var om deres Oplysning og Dygtighed, saa troede vi dog alle fuldt og fast, at de, langtfra at have *opgivet* Danmark og *Danskheden*, tvertimod havde det bedste *Haab* om begges Frelse og vilde arbeide derpaa; thi de udgik jo netop fra det udtrykkelig saakaldte *Nationale* (Danske) og *Skandinaviske* (Nordiske) Parti, der endogsaa sværmede for den alleryderste Spidse af hvad der paa nogen Maade kunde kaldes *Dansk*: *Kongerigets* 324Eidergrændse nemlig for tusind Aar siden, nu tykt begroet med *Tydskere*. Uagtet man derfor nok veed, at *Sværmerier* stoler man kun forgæves paa i det virkelige Liv, og at der altid maa have været en Hage ved det Parties *Danskhed* og *Nordiskhed*, der helst benævnede sig med **fremmede** Ord, som aldrig rigtig udtrykker *hjemlige* Ting, saa vilde vi dog gjøre de nye Ministre stor Uret, hvis vi mistænkte dem for at have *opgivet* den *Danske Sag*, saalænge deres Handlinger tillader os at troe, de har *Haab*, om end Haabet er svagt, og vi vilde selv være Danmark utroe, om vi ikke ønskede Ministeriet Varighed, naar Det blot *ikke forhindrer* hvad der hører til at frelse Danmark, som er først en *god Krig* og saa en *god Fred*.

Det forrige Ministerium maatte falde, naar vi skulde frelses, fordi det foretrak en slet og skammelig Fred for enhver Krig, og det nærværende Ministerium, som forkastede den skammelige Fred og skaffede os den Krig, vi maatte ansee for nødvendig, maa da nærmest betragtes som et *Krigs-Ministerium*, saa at, om Det end skulde mangle Kræfter eller Egenskaber, som i *Fredstid* var uundværlige, maatte vi dog ønske Det Varighed indtil videre, naar Det blot kan og vil skaffe os en god Krig, men paa den anden Side nytter det heller ikke, om man fortæller os, at det i *Fredstid* vilde være et *ypperligt* Ministerium, 325thi dels giælder det om et *Krigs*-Ministerium, som om alle *Krigs-Folk* og *Krigs-Indretninger*, der *kun* er fortræffelige i *Fredstid*, at de er kun gode til at lee ad, og dels er *den* Krig, det ny Ministerium har staffet os, af det Slags, at faldt den slet ud, da var det forbi med Danmark.

Til en god Krig hører nu, som man vel veed, først god *Villie* og godt *Mod* hos Folket, dernæst god *Anførsel* og *Styrelse*, og fremfor Alt god *Lykke*, og naar vi vil være billige, som *Dannemænd* altid vil, da maae vi ikke forlange af Ministrene, hvad de ei kan give, altsaa hverken *Frivilligheden* eller *Løvemodet*, som vi maae søge hos os selv, eller *Lykken*, som vi maae søge i *Luften* eller i *Himlen*, og naar Ministrene kun giver os de bedste *Anførere*, vi kan *nævne* iblandt os, da har vi intet at klage, om de end skulde være maadelige, men *Styrelsen*

maa være *saa god*, at baade *Frivilligheden*, *Modet*, *Anførerne* og *Lykken* faaer Lov og Leilighed til at gjøre deres *Bedste*, da disses Godhed ellers, uden en ganske overordenlig, hardtad *utrolig Lykke*, vil være *spildt*.

Det har derfor ligefra Begyndelsen været min eneste, men ogsaa min bestandige Anke over vort *nærværende* Ministerium, at om Det end undte os en *god Krig*, saa vidste Det dog ikke, hvad dertil *især* var nødvendigt, nemlig *Frihed*, *Frivillighed*, *326Mod* og *Lykke*, men tænkte, at dertil hørde *først* og fremmest en *talrig* og *velafrettet Hær*, lige godt om af vore *egne* eller af *fremmede* Tropper. Da vi har Krig med *hele Tydskland*, maae vi nemlig vistnok prise vort Ministerium, og især den egenlige *Krigs-Minister*, for Bestræbelsen at gjøre vor lille Hær *saa talrig* og *saa velrustet* som mueligt, og i en saadan Krig var det vistnok meget raadeligt, om ei aldeles nødvendigt, at kalde vore *Nordiske Grander* til Hjælp; men at man *udelukkende* synes at have regnet paa *Tal*, *Afretning* og *fremmed* Hjælp, og at have tiggat *al Verden* om Hjælp, det er ikke blot under *Nordens* Værdighed, men det røber meget liden Forstand paa hvad der kan skaffe *Danmark* en *god Krig* og meget liden *Tillid* enten til *Frihedens* Kraft eller til *Danmarks Frivillighed*, *Mod* og *Lykke*, som man dog især maa regne paa, naar man skal have et *velgrundet Haab* om Danmarks og Danskhedens Frelse.

Hvad nemlig først *Hærens Talrighed* angaaer, da kan vi jo umuelig gjøre *Danmark* *saa folkerig* som *Tydskland* og skal derfor vel vogte os for at ville have ligesaa *talrig* en Krigshær, da vi ellers kommer til at ligne den opblæste Frø, der naturligviis revnede længe før den blev *saa stor* som *Oxen*, og hvad *Hjelpetropper* angaaer, da skal, blandt meget andet, *Slesvig-Holstenernes* Exempel lære os, at skal man have nogen Glæde af dem, maa ens *egen* Hær være *Hoved* og *ikke Hale*, ligesom det da er soleklart, at ethvert Folk, der skal beholde *Frihed* og *Selvstændighed*, maa til *daglig* Brug kunne forsvare *sig selv* mod sine nærmeste Naboer.

Paa den anden Side er det ogsaa indlysende, at dersom man af *Overtro* paa *Tallet*, *Afretningen* og *Hjelpetropperne*, nægter *Friheden*, *Frivilligheden*, *Modet* og *Lykken* Leilighed til at *327vise* sig og virke med Kraft, da *forhindrer* man det eneste, der kan frelse *Danmark*, og jeg skønner ikke rettere, end at vort *nærværende* Ministerium fra denne Side har et stort Ansvar, men jeg troer, det kunde endnu gaae godt, naar Ministeriet erkjendte og rettede denne sin store Feiltagelse, og jeg paastaaer, Det maa erkjende og rette den, hvis Det *ikke* har *opgivet* Danmarks og Danskhedens Frelse.

Jeg vil derfor ikke gaae irecte med Ministeriet om gjort Gierning, *som ei* staaer til *Ændring*, men kun for at vise, jeg veed, hvad jeg siger, vil jeg minde om, at Ministeriet, istedenfor at opmuntre *Frivilligheden* og *Folkevæbningen*, har ligefra Begyndelsen lagt dem Hindringer iveien og derved vakt den Tanke, at Det hverken *ønskede* Frihed eller *skattede* Frivillighed, men vilde udrette alt med *Tvang* og *Trældom*. Det har fremdeles vel udsat Danmarks Hær i sin *ringeste Skikkelse* for at knuses ved *Slesvig* af *Preusere* og *Hannoveranere*, men aldrig siden tilladt den i *voxen Tilstand* ret at vise sit *Mod* og prøve sin *Lykke*, uagtet dertil baade under *Nørre-Jyllands* Besættelse og efter dets Rømning, ei blot har været overflødig Leilighed, men den stærkeste Opfordring. Om *den Tankegang* derimod, som ved alt dette laae til Grund, og om *den Vaabenstilstand*, hvormed man har trøstet, og *den Udskrivning* af de *Fribaarne*, hvormed man har truet os, *derom* maa og vil jeg sige, at skal *den Tankegang* blive ved at herske, *den Vaabenstilstand* holdes ud, og *den Udskrivning* finde Sted, da *kan* Danmark og Danskheden *ikke frelses* under det nærværende Ministerium.

Man betænke dog engang, *hvorfor* det især maa være, at vi ønsker vort Fæderneland fremfor andre Lande *Frihed* og *Selvstændighed*, og vil med stor Opoffrelse kæmpe derfor, og man indsee dog, at det især maa være for at *vi selv* og *vore Børn* *328*kan nyde *Frihed* og *Selvstændighed*, eller mener man kanskee, at *Danskere* *ikke* ligesaa vel som *Engelskmænd* kan føle, at *Skindet* er nærmere end *Skjorten*, eller veed man ikke, at baade i det *gamle Grækenland* og allevegne, hvor man havde kæmpet djærvest og opoffret sig høimodigt for *Fædernelandets* Frihed og *Selvstændighed*, der tabde man baade Lysten og Kraften dertil, saasomt man fælde, man havde *Trællekaar*, som man ved den *saakaldte* Kamp for *Fædernelandet* ingenlunde blev kvit, men var, hvem der saa end vandt, lige visse. Jeg veed det jo nok, at efter den bekiendte *latinske* Fabel skal det være *æselsagtigt* i Kamp med en Røver at spørge om, enten man i hans Vold kan vente *bedre* eller *slettere* Kaar end man for Øieblikket har; jeg veed ogsaa, at man med et *godt Skin* kan tale meget høitragende om den grændseløse *Opoffrelse*, *Tapperhed* og *Taalmodighed*, der først da blive *ægte* Dyder, naar de *øves*, ligesom den *latinske Stil*, blot for deres egen Skyld, uden alt Hensyn til, om man *selv* kan *vinde noget* eller skal *tabe alt* derved; men uden her at indlade mig dybere enten i den *latinske* Viisdom eller paa det *Romerske* Dydsbegreb, vil jeg blot ganske tørt anmærke, at *saa viis* uden al Eftertanke og *saa dydig* uden al Egenkiærlighed er nu engang *Verden* *ikke*, hverken i Syd eller Nord, saa regner man derpaa, da gjør man Regning uden Vært. Hos *Barbarer* kan *Regeringerne* vel til en Tid finde en *Hunde-Troskab* og en *Faare-Taalighed*, som de kan adle med de *dydigste* og selv med de *gudeligste* Navne, men den *oplyste* Verden veed godt at kalde Barnet ved sit rette Navn, og i den *oplyste* Verden, hvortil *Danmark* hører, vil man forgæves vente denne behagelige Dyriskhed, medens man naturligviis kun hos meget enkelte vil finde den *christelige* *Ædelmodighed* og *Selv-Opoffrelse*, der ene fortjener de Lovtaler, man har ødslet *329*paa den for alle Voldsmænd saa ønskelige Tamhed og Ligeegyldighed. Vistnok er der af *Art saamegen* *Ædelmodighed*, *Spaghed*, *Fredagodhed* og *Fædernelandskiærlighed* hos det *Danske* Folk, at naar de blot har det taalelig godt, og troer, at Regeringen *mener* dem det godt, da kan de gjøre store Opoffrelser uden synderlig Udsigt til derved at forbedre deres egen eller deres Børns Stilling, men naar, som nu, *alt* skal

voves og alle Kræfter opbydes, da maa ogsaa det *Danske Folk*, for virkelig at vove alt og opbyde alle Kræfter, føle sig sikker paa, at naar Fædernelandet derved vinder *Frihed* og *Selvstændighed*, disse Perler da ikke vindes som et Rov for vilkaarlige Herskere, men som en Skat for alle gode *Dannemænd* at være fælles om fra Slægt til Slægt. Mangen enkelt kan vel selv smøre eller lade sig smøre om Munden med Udsigt til *almindelig Valgret*, *almindelig Værnepligt*, *almindelig Selveiendom*, og den *almindelige Rigsdags lovgivende Myndighed*, men det er sjelden dem, der tænker længere end Næsen er, og aldrig dem, der har meget at tabe og at miste, altsaa ikke dem, der kan og vil gjøre de store Opoffrelser, som *Danmarks Frelse* nu øiensynlig kræver. Om disse nemlig end ikke nær alle klart indseer det saa føler de dog dybt, at den *almindelige Valgret*, især som den bebuder sig hos os, langt fra at være til fælles Bedste, snarere vil føre til en Landeplage, med daglig Kiv og Strid og Bestikkelser og til et kun *saakaldt Folkeraad* langt frygteligere og farligere end det gamle forhadte *Rigsraad*. Ligeledes føles det ikke blot, men indsees let, at den *saakaldte almindelige Værnepligt*, der vilde betage hele Rigets mandlige Ungdom *Frihed* til at flytte og fare *hvorhen*, og til at sysle *hvormed* den lyster, men derimod forpligte den til at bortødsle sine bedste Aar i et *ledigt* og dog *trælsomt*, paa alle Maader uhyre *kostbart*, *330farligt* og *skadeligt* Borgeleie, den vilde ikke blot være en *utaalelig* Byrde for de hidtil *fribaarne*, men vilde, naar Fædernelandets *Frihed* og *Selvstændighed* igien kom i Fare, have kvalt al den *Frivillighed* og *Ædelmodighed*, som baade nu er og herefter vil være vor eneste Redning. Den *almindelige Selveiendom* er vist nok, *rigtig* forstaaet, et af de uundværligste borgerlige Goder, men dels er den aldeles *uforligelig* med den *almindelige Værnepligt*, der *bagbinder* hele Landets mandlige Ungdom, saa den raader hverken for sin *Sjæl* eller sin *Krop*, og dels forstaaer man hos os ved den *almindelige Selveiendom sædvanlig* slet ikke andet, end at *Fæste-Forholdet* paa Landet *ophører*, uden Spørgsmaal om, *hvem* der kommer til at *eie Landet* eller *hvormange* derved kommer til *selv* at *eie* noget. Om saaledes ti eller tyve *Tydskere* eiede alt *Danmarks Jordegods*, men enten drev det selv, eller pagtede og leiede det ud, da vilde der, efter vor *herskende Sprogbrug*, ogsaa være *almindelig Selveiendom i Danmark*, skjøndt *ingen Dansker* eiede en Fodsbred af *Fædernelandet*. Dog, selv naar vi ved *almindelig Selveiendom* vilde forstaae, at alle de, der hidtil var *Fæstere* blev *Selveiere*, saa var det dog vel ingen Trøst for *Herremændene*, som, for at det paa en Studs kunde skee, enten maatte nødes til at sælge for en Slik eller til uvederhæftige Kjøbere, og heller ingen Trøst for *Huusmænd* uden Jord og *Inderster*, som dog er langt talrigere end *Gaardmændene*, men kunde ei komme til at dele Byttet, uden ved en ny Voldtægt, der vilde *ophæve al Eiendoms-Sikkerhed* og al indbyrdes Tillid, følgelig gjøre os alle *grændseløs ulykkelige*.

Komme vi nu endelig til den *almindelige Rigsdag* med *lovgivende Myndighed*, som maatte være vor eneste Tilflugt *mod* den *almindelige Værnepligts* og den *galt* forstaaede *Selveiendoms* truende Farer, og være den eneste Støtte for Haabet om sand *borgerlig Frihed* og *Selvstændighed*, da føler vi for det første alle, at *ingen* kan have mindste *Sikkerhed* for hvad der paa en *almindelig Rigsforsamling* vil faae de *fleste Stemmer*, men kun den største Rimelighed for, at de *sjelden* vil følge de *bedste* Grunde, og dernæst er *Valgloven* saa slet beregnet baade for *Danskheden* og *Dygtigheden*, at man aabenbar har langt mere at frygte end at haabe af en *lovgivende Forsamling*, der skal sammensættes eller rettere *sammenblæses* efter den.

Vistnok har det nærværende Ministerium ogsaa paa en Maade givet os *almindelig Skrive-Frihed* og lovet os en ligesaa *almindelig Religions- og Associations-Frihed*, og det er tilvisse *dyrebare* Friheder, som *Danmark* for at frelses *nødvendig* maa have; men naar et Ministerium *ikke* i det Hele viser sig den *Borgerlige Frihed* og *Selvstændighed gunstig*, da kan man hverken lide paa hvad Det i denne Henseende *lover*, eller selv regne paa hvad Det *giver*, og man seer let, at al *aandelig* Frihed, saalænge Aanden boer i et Legeme, uden *legemlig* Frihed kun er et Skin. *Almindelig* Frihed til at flytte og fare indenlands og udenlands, hvorhen man vil, og *Frihed* for *Fængsling* uden i faa bestemte Tilfælde, og *Frihed* til at ernære sig med sine *egne Hænders* Arbeide, *hvor* og *som* man vil, det er hvad *alle Danskere* tildeels og de fleste ganske *fattes*, og saaledes er vi *fritalende Skribenter* endnu udsatte for *Fængsling*, naarsomhelst det maatte behage Regieringen at lade os tiltale. *Trykke-Forordningen* af 1799 er nemlig endnu, kun med faa Undtagelser, i Kraft, og hvem der kiender den, veed, at vi selv for *Fritalenhed* om den *Statsforfatning*, vi *ei* længer *har*, efter den kunde dømmes til *Fængsel*, ingen af os *332* veed *hvortlænge*. Er der nu denne slemme Hage, *Usikkerhedens* slemme Hage selv ved den *Skrive-Frihed*, der dog for Øieblikket virkelig er os givet, da kan vi jo langt mindre lide paa den *Religions- og Associations-Frihed*, der næsten blot er os lovet, og kan det saameget mindre, som de *fremmede Ord* (Religion og Association), lade sig meget forskjellig opfatte og udtyde, saa ved den *saakaldte* Frihed dog hverken *Gudsdyrkelsen* eller *Selskabeligheden* blev fri.

For *Friheden* har altsaa det nærværende Ministerium gjort *saalidt* som mueligt, og maatte dog have Sind til at *gjøre alt mueligt* for den, naar der *hensigtsmæssig* skulde arbeides paa *Danmarks Frelse*, thi vel er der megen *Frihed*, man i Krigstid enten ikke kan benytte eller føler dog mindre Savnet af, men under de store Opoffrelser og den haarde Kamp trænger Folket dog til de mest smilende Udsigter, og de findes kun for det *Danske Folk*, hvor *Freden* hersker og *Friheden* bygger.

Hvad der nu, selv mere end Savnet af mangel *ønskelig* *Frihed*, har indskrænket de frie og deristeden aabnet meget mørke Udsigter, det er *Ministeriets Mistro* til *Frivilligheden* og ugunstige Betragtning deraf, uagtet den i *Danmark* har viist sig baade saa skøn og saa stor, at den ikke blot maatte hilses som det lykkeligste Varsel for *Danmarks Frelse*, men vilde, rigtig skattet og benyttet, allerede have bidraget uberegnelig og vidunderlig dertil.

Tag vort Mandskab og forlang vore Penge, men gaae saa Fienden rask paa Livet saa det kan faae en god Ende! det har været og er endnu, især i *Nørre-Jylland*, det stadige Omkvæd, men istedenfor at opmuntre Folket til *almindelig Væbning*, og til ved *Gave* og *Laan* at dække Krigs-Omkostningerne, har man gjort næsten alt hvad man kunde for at *dæmpe* Fyrigheden, kyse og *lamme* Frivilligheden, som om 333man selv var bange for de frie og mægtige Elementer, som ene i levende Virksomhed og fulgte, som de pleie, af Lykken, kan frelse *Danmark*.

Uagtet saaledes ligefra Krigens Begyndelse frivillige Gaver baade af Penge, Heste og Levnetsmidler strømmede ind fra alle Sider, og uagtet den Danske Beredvillighed maatte stige til det høieste ved de mange frivillige Bidrag, der ved et elskeligt Vidunder kom selv fra *Sverrig* og *Norge*, saa var *Ministeriet* dog saa langt fra *deri* at see enten et *Middel* til Danmarks Frelse eller *Borgen* derfor, at Det endogsaa viste sig vranten derved, og skyndte sig at udskrive en *Krigsskat*, der baade, ved at bebyrde mangan Enkelt over Evne, svækkede den gode Stemning, og ved sin fornemme Mine fremkaldte den Tanke, at *frivillige* Gaver og *Laan* var i grunden *overflødige*.

Uagtet ligeledes *Ungdommen* af alle Stænder ligefra Begyndelsen frivillig fløi til Fanerne og brændte af Begjærlighed efter at kæmpe, falde eller seire for Fædernelandet, og skjøndt ogsaa denne Flamme vidunderlig nærredes af *Norske* og *Svenske Frivillige*, som strømmede hid for at blande Blod og staae Last og Brast med os, saa var *Ministeriet* dog ligesaa langt fra heri at see en *Aabenbarelse* af *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke*, der sjungende uddrog til Seier, thi snart *afviste* man reentud de *Frivillige*, fordi de ikke havde *Indfødsret* (følgelig var *alt for ædelmodige*) eller man forlangde, at de ogsaa efter Krigen skulde bære Musketten, eller man lod dem dog mærke, de var slet *ikke velkomne*, og man blev under alt dette ei blot ved *strængelig* at indkalde de Værnepligtige, ligegodt, om det var de største Krystere, men man har alt truet os med en ligedan Udskrivning af *Uværnepligtige*. At *Frivillige* desuagtet har flokket sig og kæmpet som Løver under *Dannebrog*, og henrevet mangfoldige Ufrie med sig paa Heltebanen, at man tit har seet Ungersvende stille sig for Værnepligtige til deres Kaar efter Krigen, og dog at *indbetale Kiøbesummen* for deres egen Krop som *Gave* til *Krigs-Omkostninger*, og at *Værnepligtige*, som Fædre *kiøbde frie*, bagefter har stillet sig selv tillige, det er Høimodigheds-Træk, som i *Verdens-Historien* vil bevæge Tusinder blandt de kommende Slægter, men det synes ikke paa mindste Maade at have rørt vort *Ministerium*, der tvertimod synes at betragte alt saadant som Virkning af en latterlig Ruus, man snarere maatte beklage, end, som de gamle *Hververe*, fryde sig ved eller, som de nye *Fusentaster*, regne og bygge paa.

Endelig er det et gammelt Ordsprog, der især giælder i Krig, at hvem der intet *vover*, han intet *vinder*, og i en Krig mellem *Danmark* og *Tydskland* maa det nødvendig fra *Dansk Side* giælde dobbelt, saa, skal vi faae en god Krig under det nærværende Ministerium, da maa Det ganske anderledes end hidtil fatte *Mod* til at *vove* og *Haab* om at *vinde*, thi skulde Krigen nu sluttes med en daarlig *Vaabenstilstand* og en i det mindste ligesaa daarlig *Fred*, da maatte *Historien* sige: det var intet Under, da den Danske Regiering i denne Krig vel vovede Alt for ingenting, men *intet for Alt*. Ministeriet vovede nemlig hele *Danmarks Rige*, da Det erklærede, med Magt at ville indlemme hele *Hertugdømmet Slesvig* deri, men dog kun af *Navn*, da det for Resten skulde beholde sin *Selvstændighed*, og for at give denne Erklæring Eftertryk, vovede Ministeriet hele den *Danske Hær* ved *Slesvig*, hvor den kun ved *overordenlig* Kiækhed og *overordenlig* Lykke, som Ministeriet allermindst regnede paa, undgik at blive tilintetgjort; men *siden* har Ministeriet hverken under *Nørre-Jyllands Besættelse* eller efter dets Rømning, villet *vove* det mindste enten for Hertugdømmet *Slesvig* eller for *hele Riget*, saa *Hærens* Daad af 28de Mai er blevet undskyldt som en 335*Feiltagelse*, og hvis derfor Fienden havde taget *Als* og *alt* den 5te Juni, skulde man vel anseet det for Dumdristighedens rette Løn. Havde derimod Ministeriet blot *tilladt* Hæren at *vove* lidt den 28de Mai, da havde den ikke den 5te Juni staaet Fare for at overvældes af Fiendens *forenede Styrke*, en Fare, der nu kun ved *overordenlig* Kiækhed og *overordenlig* Lykke, tvertimod Ministrenes Regning, blev afvendt.

Naar man nu forsvarer eller undskylder denne Ministeriets Banghed for at *vove* hvad Danmark *maa vove* for at *vinde*, med den *talrige Tydske Hær*, med *Engelands* og *Ruslands* og selv *Sverrigs* muelige *Fortørnelse*, som man nødvendig maa være bange for, da er det, som naar en af os var i *Livsfare* fra flere Sider, og han da lod være at afværge den nærmeste, overhængende Livsfare, af Frygt for de *andre Farer*, han saa kunde løbe, og det seer man let, var galt, af den simple Grund, at man heller, ved at beholde *Livet*, maa *løbe* alle muelige *Farer*, end ved *Døden* undgaae dem. *Ministeriet* betragter jo nemlig dog, saavel som vi, vor *Krig* med *Tydskland* som et *Nødværge* for det *Danske Folkeliv*, og enten maae vi da *opgive* dette *Liv*, eller vi maae, om saa al Verden truende fraraadte os det, *forsvare* det til det Yderste, saa naar *Nogen* her skal døe af *Trudsel*, maa det være *Ministeriet* og *ei* det *Danske Folk*, som altid har følt, det var dumt at døe af Frygt for *Døden*, men er ligesaa klogt som kækt at *trods* *Døden*, naar den *truer Livet*.

Her staaer vi da atter ved det store Spørgsmaal: har vort *nærværende* Ministerium *opgivet* Danmarks Rige, det *Danske Folkeliv* med Sproget og med alt hvad dertil hører, og maa det besvares med "ja", da bør naturligviis vort *ansvarlige* Ministerium, der endog udtrykkelig har forpligtet sig til at kæmpe til 336det Yderste for det *Danske Folkeliv*, *opgive sig selv*, og overlade det til *Kongen* og *Folket*, om de vil gaae hen og gjøre ligesaa, eller, som deres Fædre fra Arildstid, *vove Alt for Alt*, og prøve, om *Nordens Kæmpeaand* er blevet til en Kryster, og *Danmarks Lykke* har faaet Tøfler paa, saa deres Hu staaer til et lille Levebrød i den ny *Keisers* Tjeneste, som et Par plattyske *Posekiger-Folk* ved *Østersøen*!

Jeg vil imidlertid stille det store Spørgsmaal saa *lavt*, saa *mildt* og *billigt*, som jeg kan, idet jeg spørger: vil Ministeriet, *med eller uden Haab* om Danmarks Frelse, lade det *Danske Folk* og den *Danske Hær* have Lov og Leilighed til at vise deres *Frivillighed*, deres *Mod* og deres *Seiershaab saalænge* og *saameget*, som de vil, saa det kan sees for al Verden, om *Danmarks Rige* er opgivet og forladt af *Nordens Kæmpeaand* og *Danmarks Himmellykke*, eller om det blot synes saa, naar man nægter dem Leilighed til at gjentage deres gamle *Underværker!*
